

86

З ДНІВ
СЛАВИ
55 п. п.

НА ДОХІД ВДІВ І СИРІТ ПО ПОЛЯГЛИХ
ЖОВНІРАХ 55 п. п.

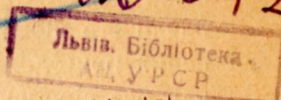
356 (436)(09) + 355.78 (∞). 1914:1918'

ЛНБ України ім.В.Стефаника

00437298 (X)

2566

к.бл. 154

55тий полк в битві над Сочею.

Дня 27. жовтня дістав полк приказ в силі 7ох компаній обсадити становиска коло П. Один баталйон пішов на північ, а одну компанію вставлено між обома групами, як резерву сусіднього відтинка. При першій групі стояла полкова команда.

Вже в сім дни на відтинку тім були присутні всі наші призначені до обсервованя офіцери і шаржі. З сего пабрали ми вражінє, що зі сторони Італійців приготовляє єя якась більша акція. Відчувало ся докладно, як ворожа артилерия шукала нашого фронту. На деяких місцях мож було завважати навіть довше, цільне острілюване.

В ночі обняв полк відтинок спокійно і без втрат.

Дня 28го вже дуже рано зачав ся сильний, ворожий огонь з тяжких гармат. Він зміцнював ся через цілий день і не уставав навіть підчас полудневої і вечірної перерви, як то бувало нераз передтим або і пізнійше. Тяжкі метачі мін скріпляли ще сильне ділання ворожої артилерії, нищили перешкоди і на многих місцях рівнали з землею наші становиска. Втрати в людях були вже на жаль також досить значні, бо не всі могли змістити ся в кавернах.

В ночі огонь змалів, Можна було вже навіть спокійно доставити їду, а піоніри і залога усували шкоди заподіяні ворожим огнем і направляли окопи і перешкоди.

День 30. жовтня перейшов також в подібний спосіб. Замітно зріс лише ворожий огонь, яким ворог острілював місця за окопами і лучні дороги залінією. Найбільше докучали метачі мін ізза одної домінуючої гори. Наша артилерия радо старала ся увільнити нас від тих прикростий, а кілька вистрілів наших 30:5 і 24 см. мерзерів привели вороже гніздо до мовчанки.

Аж вечір приніс нам який такий спокій. Люди сейчас з запалом и ревностию взяли ся до направляюваня заподіяних

шкід. У всіх слідно було одушевлене и горячий запал, а скрипляли его ще офіцири й шаржі оповіданнями з пережитих воєнних пригод. Всі ми бачили ясно, що вкоротці прийдесть ся нам без сумніву перебути тут близьку 9ту офензиву. І ревно приготовляли ся ми до надходячих подій! Обговорювали всі можливости нападу, а вислід тих всіх нарад і обговорювань був все той самий. У всіх однаковий, якийсь бадьорний і заохочуючий клич: „Нехай вони тільки прийдуть!“

І вони дійсно прийшли — перший раз вже слідуєчого дня 31. жовтня. Лиш як скоро прийшли так і скоро відійшли назад. Про се якраз хочу тут оповісти:

Вже в ночі впало багато запальних іранат в середний відтинок і знищило кілька — плечаків. Скоро день зачав ся наново огонь ворожої артилерії. Він зростав безпереривно, а коло полудня змінив ся в сильний гурагановий огонь і з незміненою силою тревав аж до 5ої години по полудни. Місцями не видно було нич тільки хмари пороху й каміня. Частійше чим попередного дня перерване було телефонічне полученє, та перерва ся не тревала ніколи довго. Сьміливі телефоністи все находили ся на дорогах і з погордою смерти наставляли сейчас заподіяні шкоди. І ніколи тому не давала ся навіть відчутти перерва в телефонічнім полученю. Десь коло 5ої години по полудни неприятель острілював вже окопи лекшим артилерийским огнем, а тяжку артилерію спрямував на зади.

Хоробрі обсерватори, яких часто змінювано, а до яких много зголошувало ся добровільно, донесли около 6ої години по полудни, що наступає ворожа піхота. Яко ціль свого приступу вибрав собі неприятель полудневе крило наших становиск, та до них мав він досить значну дорогу. Сила наступаючої піхоти була велика, але оскільки можна було перевірити при світлі ракет, наступ сей не йшов в густо збитих рядах.

Наша славна артилерия розпочала сейчас огонь. Всі машинові кріси вмиль кинули ся до роботи, а всі шісшарти заповнили ся. Та не довго тревав наш огонь; незабаром донесено, що неприятель цофнув ся назад до свого місця випаду. Сейчас вислано стежі, а сї ствердили, що перед фронтом не було вже нікого лиш значна скількість ранених і побитих.

В ночі на 1го падолиста хвилеві та наглі напади ворожого огня доскулювали нам дуже підчас направлювання й відновлювання становиск. Але праця не уставала! Мимо всіх прикrostий и цінних втрат відбудовано в многих місцях окопи и перешкоди. Всім нам було зовсім ясно, що сльідуючий день принесе нам з собою новий, сильний ворожий наступ.

Ся сьвідомість виявляла ся менче в словах, чим в сьвідомій цілі роботі кожного поодинокого офіцера и рядовика. Із їдою навіть того вечера упорали ся всі дуже скоро, хоч в иншим часі є се хвиля тихого и солодкого відпочинку — коли в загалі в таких обставинах (стрілецькі рови и ніч), про се можна говорити. Кождий приготавляв ся як міг на принятє ожиданого гостя. Звичайних розмов тої ночі також не було. Чути було лише прикази и зарядження. Всюди панувало якесь дивне зрівноваженє, та добрий, гідний подиву настрій. Ні сльіду якогось нервового подражнення.

Вже скоро сьвіт зростав ворожий, артилерийний огонь, а з розсьвітом дня перейшов він в шаліючий гуртановий огонь. Стріляли всякого рода батерії. У мене нема слів, щоб представити єго велич и грізну сцену того огню. Се треба пережити. В кавернах погасли всі сьвітла, а скали здаєть ся дрозжали!

Відважні обсерватори так в лінії як і в резервових становисках, а перед всіми надпоручник Когутек мимо падаючих густо як дощ ворожих стріл і мін оставали на своїх місцях. Як велика и гідна подиву, геройска відвага одушевляла тих вірних своему обовязкови обсерваторів! Їх становиска відтяла ворожа артилерия. Зірвані дротяні перешкоди літають з лоскотом у воздусі. З цілою силою паде відорване від скали каміне і нищить собою все довкруги. Там десь паде в задну стіну рова цільний ворожий стріл, а хмара малих камінних відломків летить на всі сторони. А сей хоробрий герой стоїть все на своїм місци и холоднокровно використовує кожду спокійнійшу хвилину, щоби лиш дальше сльідити за ворогом. Правда, деякий лишає своє місце, але се лише на короткий час і на те, щоби донести до каверни, що товариш на право від него ранений, а на ліво засипаний. І сей час вертає він назад, але вже не сам. З ним йде вже новий товариш, що до-

бровільно зголосив ся йому помагати.

О годині 10тій перед полуднем донесено, що ворожа піхота пересуває ся з півночі на полудне. В хвилину по сїм наступає проти нас величезна лїнія ворожої піхоти. Найбільше проти сусідного північного відтинка. Там збочем гори ишла філя за філею.

Наша артилерия працює завзято. Вона вже довго ждала на таку хвилю, щоб своїм огнем знищити ворожі ряди. Знаменито співділяють з нею наші машинові кріси. Не зважаючи на ворога перед фронтом, флянкують вони на північ, а вислід їх праці стає скоро замїтним. Видно як там в горі ворог в своїм наступі хитає ся, його ряди заломлюють ся, а в кінци ся часть ворога, якій передусїм посвятили свій твуд машинові кріси, кидає ся до утечі. Також і наші метачі мін післали в сю сторону кілька своїх гучних поздоровлень. Вони то головно спонукали ворога залишити свій приступ.

Огонь нашої піхоти, що поздержував ворога в приступі проти наших лїній з переду був також сильний і влучний. Розумієть ся і наші славні батерії били цїльно в саму середину ворожих рядів, бо в коротці і тут ворожий приступ почав хитати ся і небавом ворог підняв відворот на цїлій лїнії, а вкінци утік цїлими збитими масами.

В тїм самім часї дальші ворожі філї наступали дальше на північ, а обсерватори донесли, що мабуть ворожа піхота усадовила ся в наших окопах.

Кілько наших становиск дістало ся в ворожі руки сього не мож було докладно бачити. Бачити можна було лише се, що у віддаленю яких 300—400 кроків від нашого правого крила на північ все ще було не нарушене.

В сїй хвилі видає полкова команда приказ протинаступом відбити становиско.

Сейчас нечаяно беруть ся до діла призначені до сього відділи. І тільки вийшли вони з каверн і долїн де були укриті, а вже ворожа артилерия мов пекольна яка туча кидає ся на них. Та вони не впинно, хоч і з втратами йдуть вперед і здобувають терен.

З запертим віддыхом слїдив я за ними й горячо бажав

їм, щоб дісталися ще яких 200 кроків наперед, щоб чим скорше вийти з під сього невольного вогню. Бо чим блисше до ворожих позицій, тим безпечнійше стає перед ворожою артилерією. Та не минуло 2—3 хвилин а все зникло в хмарах пороху й диму. Я нетерпеливо ждав на найблисше донесенє.

Нараз виринають свіжі резерви з сусідного, північного крила. Вони так само йшли обережно вперед скриваючись поза каміне і в яруги. Але так само як перед тим, і проти них звертає ся сейчас ворожий, гарматний вогонь і вкоротці й тих героїв покриває вже дим і порох.

Нараз в одну з долин паде тяжкий ворожий стріл, а чорний дим і стовп вогню підносить ся в гору. То запальний гранат вцілив в одно рятункове місце, де лежало багато тяжко ранених і на жаль не всіх вдало ся виратувати.

О годині 11¹⁵ перед полуднем розпочав ся наш проти-наступ. Майор Бегм післав з початку тільки одну часть нашої резерви. Та скоро побачив він, що свіжа ворожа маса грозить її окруженєм, висилає з флянки новий відділ. Оба вони йдучи разом скісно вперед, безперивно й енергично, крок за кроком втискають ся у власні становиска і по короткій борбі проганяють останки ворожої маси. В самих вже ровах розгра-

еться ще коротка рукопашна боротьба і вона дає ще кількох полонених.

О годині 1й по полудни втрачені становиска були знова цілковито в наших руках.

Дальше на північ кипіла ще боротьба, а одна стежа, яку вислала полкова команда, донесла, що і там 55тка пішла вперед і вдерла ся у ворожі окопи.

Як пізнійше показало ся, була то наша 14. компанія. Перед тим стояла вона як резерва північного, сусідного відтинка. Підчас італійського наступу приділено їй в розтрільну. Та сильний, ворожий приступ випер її звідтам разом з попередною залогою. Хорунжий Цеттель попровадив останки з неї в одну долину близько за фронтом і там при помочи кількох наших хоробрих підфіцерів злучив їх разом з уступаючими взад частями двох інших відділів. Упорядкувавши все скоренько кидає ся він енергично на втрачені становиска, а йдучи приступом на Італійців, які там усадовили ся, бере їх в полон. В одній хвилі доходить він аж до італійських позицій, з яких несподівано заскочений ворог без ладу втікає. Щойно на приказ опустив хорунжий Ц. сю лінію й обсаджує власну тільки 30 кроків в заді.

А на північ все ще кипіла боротьба. У нас і на сусіднім відтинку з сумерком почала вона притихати. Сейчас таки упорядковано відділи, а офіцерські стежі постарали ся о точне полученє як найдальше на північ.

Як все так і сего вечера прийшли з їдою наші відважні кухарі й обслуга з вючними звірятами, хоч ворожа артилерия час від часу замикала їм дорогу. І їм хоробрим належить ся присвятити також лавровий листок. Се тихі герої, які зі стоїцким спокоєм йдуть ніч в ніч своєю дорогою аж до перших ліній. У них одна все лиш думка: як найскорше принести своїм товаришам так довго вижидану поживу. Богато з них відбуває сю дорогу вже від півтретя року, а багато з них разом зі своїм вірним звір'ятем давно вже відбуло свою послідну дорогу!

В ночі з 1го на 2го падолиста зачинає ся знова сильний ворожий огонь і то майже виключно з найтяжших батарей

і остає щойно по полудни 2го падолиста. То шалів на нас Італієць за те, що ми перешкодили йому в дорозі на Триєст.

Вечером 2. падолиста скінчила ся девята битва над Сочею.

* * *

З того славного подвигу нашого полку мушу ще дещо замітити.

Передусім зверну увагу на повну посвяти поміч своїм загроženим товаришам.

Не зважаючи на се, що проти нашого відтинка йшли шалені ворожі наступи, більша часть наших машинових крісів звертала все свій огонь фланкуючи ворога, коли він йшов приступом на сусідний відтинок. Також і всі наші резерви, коли відкинули ворога, що дер ся на нашу першу лінію з переду, пішли з помочию сусідови й енергічним діланем очистили его рови. А ся мужеська рішучість і спокій у людей, по тих тяжких днях гураганового огню, який псував і найсильніші нерви та зрівнював з землею всі становиска і сей доцільний і без сумніву влучний огонь нашої піхоти чи не заслугоє на особливе признане.?

В сій битві побачили ми, що якраз тут в Карсті стрілецький рів є менше важним. Є він звичайно цілею ворожої артилерії і мін і нема жадної техніки, якаб могла тому огневи противділати. Стрілецький рів все приманює до себе огонь ворожої артилерії. Найбезпечнішими тут є каверни, положені близько стрілецьких ровів. Дротяні перешкоди зедержують і тут своє значіне, бо навіть ще і тоді, коли знищить їх вже огонь все ще сповняють вони свою задачу.

Не можу ніяк поминути і сю неустрашиму завзятість нашого противнаступу. Визначили ся в нїм особливо хоружний Цеттель, котрого хоробрість я вже представив, дальше командант пів шестої, пів тринайцятої й четвертої части п'ятої компанії.

З поодиноких геройських діл заслугоють на увагу діла офіцерського заступника, звісного з хоробрости підофіцера Мазура. При протинаступі спостеріг він як один ворожий машиновий кріс йде з останною ворожою масою вперед і хоче осадити ся так, щоб его півкомпанію, яка атакувала в північнім напрямі взяти з флянки. М. хватив за кріс і кидає ся на

сей машинний кріс, який якраз в сій хвилі почав стріляти. З найблизшого віддалення стріляє він двох з обслуги і з піднесеною кольбою кидає ся на прочих. М. віддає ще до них кілька стрілів і вертає знова до свого відділу.

Рядовики Куха й Бібель підсувають ся з переду до стріляючого машинного кріса й зблизка починають стріляти на обслугу. Коли побачили се піхотинці Чод і Цітошинський кидають ся з флянки на ворожий машинний кріс, забивають обслугу, а кріс здобувають.

Чудово держали ся і обсерватори. Богато з них, хоч ранені не оставило свого місця. Щойно треба було приказувати, щоби уступили.

Хоробро держали ся і санітети. Раз в раз, в часі напрасного огню, переходили вони рови, забирали ранених, а вже передовсім визначили ся вони при видобуванню засипаних. Через скору поміч многим уратовано житє.

Ордонанси і телефоністи радо наражували своє житє, щоби тільки вдержати полученє. А при пожері ратункового місця, про який я вже згадував, відзначив ся особливо цуїсфірер Фердербер.

Безпосередно побіч ратункового місця було нагромаджено дуже багато муніції й вибухових матеріялів. Ф. кидає ся сейчас до тих скринок й забирає їх з палаючого огню і то йому зовсім вдає ся. По сьм працює він невпинно при хороненню ранених в безпечне місце.

Я вповні сьвідомий сього, що представленем хоробрости й подвигів 55 п. п. в 9-тій битві над Сочею, не даю суспільности нічо надзвичайного. Кожний австр. угор. військовий відділ може похвалити ся в своїй історії такими самими примірами воєнного товариського пожертвования, рішучої мужеської відваги, та погордою смерти у вірнім сповнюваню обовязків.

Я хочу, щоби мій опис містив в собі тільки той день слави 55-го полку, яких всіх его членів наповняє гордостю й милим вдоволенням.

Сей день слави яснїє також в нашій історії, прикрашений великим числом блискучих медалів хоробрости.

Коби тільки Всевишній знова дав 55-тому полкови таку нагоду, а о вислід ми вже сами подбаємо.

Приказ полкової команди ч. 561 з дня 1. падолиста 1916.

Третий вже день стоїть наш полк в страшнім артилерийнім огни. Вчора відбив він цілковито італійській наступ, а нині в рішучім протинаступі відобрав страчені сусідні станова. виска.

З радісною гордостю можемо вважати нинішній день днем слави полку, а й висказую всім хоробрим свою горячу подяку.

Особливе признання висказую п. майорови Бемови за його рішуче і обдумане діланє, а командантам компаній 2-го баталіону і частям 4-го баталіону за знамените переведене противнаступу.

Таке саме признанє висказую всім толефонїстам і ордонасам за їх холонокровність і неустрашимість в службі, завдяки чому навіть в найтяжшій огни можна було вдержати получения.

Ф л я й ш е р. м. п.

О б е р с т л я й т н а н т.

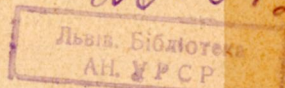
Приказ полкової команди ч. 376 з дня 16 падолиста 1916.

Я використовую отсю милу нагоду, щоби висказати свою горячу подяку полковому лікареві п. Др. Огурек за знамениту організацію лікарської служби в полку. Не давно минулі дні девятої офензиви дали саме можливість побачити як слід се знамените функціонуванє лікарського апарату. Пانونи лікарі й санітарні хорунжі як и санітет—унтерофіцирі і санітети дали докази своєї хоробрости і пожертвованя при опіці й хороненю ранених. Лиш правдива гуманність й почутє воєнної товарискости є в можности се все зділати.

Ми всі є сього переконаня, що наші лікарі і їх помічні органи в знаменитий спосіб несли нам поміч, де тільки було можливе.

Фляйшер м. п.

Оберстляйтнант.

и. 61154.

В ДРУКАРНІ ЕУГ. І ДР. К. КОЗЯНЬСКИХ В КРАКОВІ.

321166

II
И 61.154

